

Передплата

на «РУСЛАНА» виносить:

в Австрії:

на цілий рік . . . 20 кор
на пів року . . . 10 кор
на чверть року . . . 5 кор
на місяць . . . 1.70 кор

За границею.

на цілий рік . . . 16 рублів
або 36 франків
на пів року . . . 8 рублів
або 18 франків
Поодинокі число по 10 сот.

РУСЛАН

«Вирнеш ми очи і душу ми вирнеш: а не возьмеш малоста, віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.» — З Русланових псалмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дня крім неділь і руских свят о 5^{1/2} год. пополудни.

Редакция, адміністрация і експедиция «Руслана» під ч. і. п. Дембровского (Хорунцини). Експедиция місцева в Агенції Соколовского в пасажи Гавсмана.

Рукописи звертає ся лише на попереднє застереженя. — Реклямації неопечатані вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по ціні 20 с. від стрічки, а в «Надсїланім» 40 с. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 30 с. від стрічки.

Задачі руского учительства супроти молодіжи і народу.

(+) За кілька днів вертає з літнього відпочинку наша молодіж знов у шкільні мури, щоби здобувати собі науку, образованє і вихованє, а вертають також учителі, щоби повести сю молодіж правим шляхом до сеї мети.

Не всій молодіжи рускій доведе ся побирати науку в своїй матерній мові і від своїх руских учителів, а всеж таки вже в гімназиях (не вчисляючи тут черновецької утраквістичної) буде учити ся руска молодіж своєю рідною мовою. Отся обставина спонукує нас звернути кілька заміток до руских учителів, постановлених в тих школах, а коли може вирве ся при сій нагоді яке терпке слово, то можемо запевнити, що вишло оно не із злоби а з щирого серця, в інтересі добра наших руских шкіл, і нашої молодіжи, нашого народу. Ми дуже добре розуміємо незвичайно трудну задачу учителя, особливо в нинішних часах, а коли вже в старині говорили — *quem dūi odere, pedagogum fecere*, а наш нарід в тім дусі зложив приповідку: бодайсь чужі діти учив! — то о скільки труднішим стало виконуванє сего обовязку в нинішних часах. Особливож, коли дивити ся мемо на становище учителя яко свого рода аностольство, а не звичайний ремісничий завід задля кусника хліба, то тим труднішою видасть ся нам єго задача.

Колиж задача учителя взагалі є трудна, о стількож трудніша є задача руского учителя. Передовсім не досить того, щоби учитель-Русин подавав ученикам потрібні їм відомости і подбав о се, щоби ученики з єго науки як найбільше скористали, але щоби і відповідно улекшив їм ту нау-

ку. Ще і наша література зикільна доволі убога, ще не маємо всіх потрібних до унаглядненя науки приборів, а до того і шкільна молодіж наша пересічно вельми убога, щоби могла все те собі придбати. Тим то більше, як се у Поляків потрібно, обовязаний руский учитель заступити ученикам ті недостачі наукових приборів і улекшити їм науку. На жаль, не рідко се буває, що учитель не лише не старає ся улекшити ученикам науку, але приходить неприготований до школи, так що та година предмету показує ся страченим часом а се викликає між учениками байдужність і недостачу заохоти до науки.

Важна є також справа екзеквованя від учеників уділюваних їм відомостей. Хоч би учитель як найкрасше подавав свій предмет, не буде успіху, наколи не уміє екзеквувати. Але й в тім згляді бувають крайности, — оден за лагідний, другий занадто педантичний і строгий. З того бувають описля при класифікації нерівномірности, а найгірше виходить на тім молодіж задля нерівномірних успіхів. Наперед заявляемо, що не промовляемо за лагідною класифікацією, она повинна бути переведена з сумлінною строгістю, бо в тім лежить порука що до щільности і порука належитих вислідів науки. Одначе мусимо зазначити, що голошений навіть в соїм; і в дневниках польских докір про лагіднішу класифікацію в руских гімназиях як в польских, є на наш погляд неоправданий, бо можна би хиба вказати на поодинокі случаи, котрі генерализує ся, а від таких случаев може ще менше свобідні польскі середні школи. Навпаки, ми можемо зробити докір, що в руских гімназиях, бодай декотрих, занадто строго класифікує ся, а ся строгість тим прикрійша, що она у великій части безоглядна. Уже нераз дневники зазначували, що великий процент недостаточних буває з одного предмету, що ті т. зв. сінглі по-

втаряють ся відтак в другім півроку і через те ученики тратять роки. Бувають учителі, котрі не входять в положенє позашкільне ученика, не розвідають ся, як він коротає своє нераз бідолашне житє, або як він попав у невідповідне товариство і через те занедбує тя — всі тії подібні обставини для деяких учителів байдужні, они розуміють свою задачу так, що мають свій предмет виложити, а відтак відпитати і скласифікувати. Сего за мало. Учитель руский повинен зацікавити ся і позашкільним житєм-бутєм ученика, винкнути у всі єго відносини і добачивши зло, направити. А коли бачить, що ученик міг з усіх предметів осягнути добрий, чи достаточний поступ, а не відповідає вимогам лише в єго предметі, повинен вичерпати всі педагогічні способи, щоби єго приневолити і в тім предметі осягнути хоч достаточний поступ. В тім власне буде патриотична заслуга учителя-Русина, що він буде дбати, щоби народний капітал не марнував ся, а таким є наша молодіж.

Одначе не досить того, щоби ученики набули потрібного їм знаня, приписаного науковим пляном, але новочасна педагогія вимагає, щоби школа впливала на виробленє характерів, на національного духа молодіжи. Часто однак буває, що у нас патриотизмом вважають загорілість або ненависть других народностей, або ісповідань. Є се зовсім хибний і шкідний погляд. Школа повинна ублагородняти духа молодіжи а загорілість і ненависть є уємними, поганими прикметами. Нехай руска молодіж навчить ся любити своє, шанувати чуже, тоді з неї вийдуть добрі горожани краю і справдешні народолюбці, а учитель-Русин сповнить добре свій патриотичний обовязок, наколи в тім дусі поведе молодіж. Особливо учителі історії і літератури мають широке поле до того, але не менше і учителі релігії. Коли молодіж полюбить

Ярослав Гординський.

Іван Гушалевич і його творчість.

(Дальше).

Відома річ, що се були як раз часи сильної польської пропаганди, бо Поляки стали серед тодішних загальних заворушень думати про відбудованє Польщі і то в границях перед 1772 р. Проте з цілою строгістю виступали вони проти всякого ворожого їм обяву, а за такий уважало ся і думки про осібний руський нарід, бо вони обмежали терен будучої польської держави. Для того старали ся Поляки всякими способами здати в самім зароді усі тії чинники, що стреміли до видобуття руського народу в Галичині з під польської шкаралупи.

Дуже доброю ілюстрацією тодішніх відносин Поляків до Русинів може послужити отся стаття, поміщена в „Dzienniku narodowym“: „Dnia 19. marca, gdy młodzież seminarzycką obrządku greckiego wezwano do Akademii dla podpisania adresu, znalazł się tam członek instytutu stauprogialnego“, który przemówił do niej w ten sposób: „Nie zapominajcie, że jesteście szczepem ru-

skim, różnym od polskiego, że macie inną narodowość, inną historję, inny język: słowem, że jesteście Rusinami; jeżeli tedy zechcecie podpisywać adres, to uczynicie to nie wprzód, aż w nim dołożone zostaną punkta, któremi by wam osobny byt, osobną narodowość, osobny język zabezpieczono». Mowcę obrzucano słowami wzgardy, a zacna młodzież pospieszyla bez żadnego wyjątku dołożyć swoje imiona tam, gdzie tysiące imion braci bez różnicy stanu, wieku i wyznań było podpisanych». Ozлоблений тою подією пише „Dziennik narodowy“: „dalej: „A najprzód przeczmy temu zupełnie, że Rusini i Polacy są to dwa szczepy odrębne; przy takim twierdzeniu upierać się mógłby tylko ten, który zgoła nieznał historii. Polak i Rusin w znaczeniu, w jakim imion tych lud prosty przez cały kraj nasz używa, oznacza ludzi dwojakiego obrządku, a wiadomo choćby najmniej ukształconemu, że pierwszy z tych obrządków nie jest polski, ale łaciński; drugi nie jest ruski, ale grecki“.

Ось як виглядали тодішні відносини серед нашої семінарської молодіжи під національним зглядом і як глядів тоді на Русинів учений Поляк. Наведені слова «Dziennika narodowego» потверджують зновні оповіданє Гушалевича.

Під впливом таких чинників витворило ся поміж питомцями сильне сторонництво, котрого члени відносили ся не тільки рівнодушно до

усього, що руське, але прямо протиділяли йому). Так партия старала ся і зверхнім виглядом виявити свої симпатії до польського руху — її прихильники носили конфедератки. І вони то — оповідає дальше Гушалевич — «вє средствах не перебирали, всего частійше пускались вє ходъ клевета, тероризм и доносы предъ тьми, котрыи зоркимъ окомъ, не конечно, не съ радостью смотрѣли за розвитіемъ русского духа и русской мысли, едва, що (по їх мнѣнію) розбудившихся. Полиція и административныи власти переслѣдовали безпощадно и придавляли вє самомъ зародкѣ всякую попытку на литературномъ поприщѣ»).

Ректором семінарії був під той час крилошанин Іван Бохенський. По словам Гушалевича був се чоловік трусливий, мало образований, а про вихованє молодіжи не мав і поняття. Про почуттє патриотизму не могло бути у нього навіть бесіди.)

За се зівсім иншим чоловіком був віцектор семінарії, др. Іван Ільницький. Була се розумна та образована людина, а при тім ревний патриот і добрий педагог.) Він учив церковно-славянської та руської мови.

За отсі гарні прикмети полюбив др. Ільницького загал питомців. Одначе найшли ся і такі, яким він не припав до вподоби. Частина

свій обряд, свою церкву, свою мову і народність, коли она буде керувати ся благородними пошуками, коли навикне сумлінно і точно сповняти свої обовязки, тоді она зможе для розвитку руского народу ділати в будучині корисно і успішно, але до всего того повинні своїм прикладом присвічувати директори, катехити і учителі, бо *exemplum trahunt*.

Наостанку звернемо ще бачність на те, що особливо в руских гімназиях повинні учителі побіч науки пильну увагу звертати на виховане. Молодіж наша у великій часті не виносить з дому належного виховання і тут на руских учителів знов спадає більший і трудніший обовязок як на польских. Не будемо входити в подробиці, бо всяка нагода насуне учителеви спромогу впливати на виховане учеників. Він і тут повинен бути справдешним педагогом, двигати ту молодіж до чогось висшого, лучшого і благороднішого, а не, як то на жаль буває, витикати і то неуприличними висловами ученикови его низке походжене, недостатку виховання, яким на жаль нераз і учитель не грішить, але як раз відповідним трактованем молодіжи у благородняти її, а тим також покладе добрі підвалини для вироблення рускої суспільности. Важна також є класифікація з обичаїв. Бувають хлонці рухливі, розсіяні, а учитель несподадний, не умеє удержати уваги і карности в школі, от і сипле обичаї невідповідні і тим наражує учеників на утрату увільнення від оплати шкільної. Добрий учитель зуме собі дати раду, педагогічними способами, доброю метою і інтересним трактованем предмету так зацікавить учеників, що буде добра увага. Отже і тим напрямі деякі рускі учителі повинні старати ся вникнути в себе і направити своє хибне поступоване. Таку працю учителя певно оцінить руска молодіж і тим сповнить він свій народний обовязок, коли причинить ся на своїм труднім становищі до образования і виховання молодого покоління, тої будучини руского народу.

Мирові переговори.

В суботу, як звісно, мала зібратися знов конференція для остаточного обговорення умов миря. По півторагодинній нараді відложено знов конференцію до понеділка. В понеділок відложено єї на вівторок (на нині) з причини, що гр. Камура очікує еще якихсь спеціальних інструкцій. Всякі інші звістки, полягаючи на щораз то нових, а часто прямо суперечних з собою рея-

тих невдоволених зачала йому закидувати ширенне схизми та обскурантизм.

Дійшло навіть до того, що на віцеректора занесено за деля того скаргу перед єпископом-супрагана, Григорія Яхимовича. Однак сей мав відповісти на тії жалоби: «Як іде мати на ярмарок, то каже: тихо дитино, колач тобі принесу.» Така відповідь не могла, розуміється, вдоволити обвинителів. Розлючені тим, урядили вони Ільницькому котачу музику та повививали йому шиби.⁸⁾

До людей, що сприяли в тім часі національному розвоєви питомців і заохочували їх до діяльности в сїм напрямі, зачисляє Гушалевич ще і тодішнього префекта семинарії, М. Малиновського, звісного історика руської церкви.

Такі відносини мали панувати в семинарських мурах 1848 р.

І серед тих обставин утворив ся в семинарії під проводом Гушалевича кружок, зложений із «самыхъ даровитыхъ» питомців, котрий поставив собі за задачу складати під ноти руські пісні. Таким робом появило ся кілька руських пісень патріотичного змісту. Їх автором був сам Гушалевич.⁹⁾

Про інші події в життю Гушалевича під час побуту в семинарії 1848. р. інформує нас докладно стаття д-ра Франка.¹⁰⁾ (Дальше буде).

⁸⁾ Dziennik narodowy 1848 р. ч. 2. з дня 25. марта.

циях американської німецької, російської, англійської, французької праси, можуть бути тільки здогадами і комбінаціями.

І так донесло бюро Райтера з Остербай, що цар відкинув послідні японські пропозиції. Натомість Eclair доносить з Портсмуту, що Віте робить великі зусилля, щоби довести до згоди в справі Сахаліну. Мир є отже порішеною справою, а безпосередно по підписаню его мало би наступити завішене оружя. Тимчасом російські жерела доносять, що Росія, вправді згодить ся відступити часті Сахаліну, але заплатити яку небудь контрибуцію навіть під покришкою відкупня Сахаліну не згодить ся ніколи. Кореспондент (в Портсмут) петербурского «Слова» телеграфував своєму дневникови, що Віте висказав ся, що ему удало ся пересвідчити царя так, що цар бжеє мира. Кореспондент Local-Anzeigera пішов в справі сего донесеня просто до Вітога, а сей заявив ему, що се донесенє є так само ложне, як попередне того самого кореспондента про деклярацію гв. Лямбедорфа.

Associated Presse доносить, що німецький капітер гр. Білов заявив супротив єї кореспондента в Німеччині, що від самого початку акції Рузвельта німецький цісар і правительство ніколи не занежали докинути цеголки на річ мира, скільки разів лучала єя нагода. Се є також в інтересі Німеччини, щоби устала непевність, яка виходить з такої великої війни. Цісар і правительство бажують з цілого серця, щоби акція Рузвельта була успішною. — Matin доносить з Портсмуту, що Віте в розмові з єго кореспондентом висказав пересвідченє, що Камура тому відпочив конференцію до понеділка (а відтак до вівторка — Red.), щоби вчинити нові пропозиції. Віте заперечив, щоби Росія була немов то готовою відступити часті Сахаліну, або заплатити відкупованє.

Крім сего російська праса старає ся доказати, що Японія вже зовсім вичерпала свої фінансові жерела і прямо не має чим вести дальшої війни, коли тимчасом Росія, згромадивши три чверти мільона війська коло Харбина, викінчивши вже майже другий шлях залізничий від Іркутска і з невичерпаними своїми фінансовими жерелами — находит ся тепер в далеко ліпшій положеню. Ті виводи «Нового Времени», найважливішого російского дневника, виглядають так, якби еще Японія мала Росії доплатити до мира. Однак після загального вражіння, яке роблять ті всі возсївані вістки, можна привускати, що коли Японці вдоволять ся Порт-Аргуром, Дальнім, манджурскою залізницею і протекторатом над Кореєю, не жадаючи ані інтернованих російских кораблів і ограничення морської сили, ані Сахаліну ані контрибуції — то тоді стане мир, а інакше піде дальше війна, тільки богато завзятійша і страшнійша, як до тепер.

²⁾ Відай К. Вінковський.

³⁾ Статія без підпису, однак на примірнику „Dziennik narodowy“, що находит ся у львівській бібліотеці Оссолинських, підписано під статєюю олівцем: August Bielowski.

⁴⁾ Пор. Временникъ, 1888, стор. 108.

⁵⁾ Ibid.

⁶⁾ Ibid. стор. 108—109. Іван Бохенський став описати єпископом-супрагана і номер 13(25) I. 1854 р. в 74. році життя. З нагоди єго смерті пише Гушалевич до Якова Головацького: «Смерть Г. Єпископа (Бохенського) на цих священниковъ не тронула, веє разсуждають по руски: Онь былъ Лядкій Єпископъ и Лядкій Арцибіскупъ погребал єго по своєму». (Пор. збірник секці. фільольог. VIII і IX. стор. 323. лист. ч. 227).

⁷⁾ Временникъ 1888, стор. 109.

⁸⁾ Повтаряю дословно оповіданне Гушалевича. А задержую ся делятого довше над особою Ільницького, бо він мав бути одним із тих, що мали не малий вплив на Гушалевича.

⁹⁾ Ось заголовки тих пісень: «Мир, вам, братя»; «Щастє нам, Боже»; «Де є руська вітчизна?»; «Закувала вазуленька»; «Ангел»; «Вовк, баран, лис».

¹⁰⁾ Літер. наук. Вістник. 1903. IX. стор. 163—166.

Два урядові комунікати.

Безвідрадні відносини в західній області Росії найкрасше ілюструють два оголошеня петербурської телеграфічної агенції:

«Департамент поліції доносить, що від кінця 1901. р. проявляв ся в західній часті Росії дуже інтензивний рух ріжких революційних сторонництв, які получили ся в акції против правительства. Тайний жидівский союз «Бунд» розвинув успішну агітацію; також польська революційна партія розпочала ділати і звідси повстала акція анархістичної і терористичної ціхи. Розпочали ся загальні страйки в ріжних промислових центрах, в Варшаві, що мали на цілі викликати як найбільше замішанє. Се змаганє проявило ся в посліднім часі особливою завзятостю.

«Всякі зусилля успокоїти, чи зі сторони людий, приналежних до уміркованого сторонництва, чи зі сторони інших чинників, остали без успіху. На відозву варшавского арцибіскупа, звиваючу до занеханя опозиції, дотичні терористичні партії відозвались, звиваючими до дальшої борби против капіталізму і до революції. В другій половині ливня наступив ряд маніфестацій, устроєних «Бундом» в Бердичові, Любліні, Ковні, Білімстоці, Катеринославлі і ріжних інших місцях західної області приходило до перепалок. Згадана бовва організація візвала в відозві, розширеній в Варшаві, до страйку, як в Білімстоці. Організація оголосила, що удало ся їй 10,000 рублів здобути в правительственній касі в Опатові і що подібні навади устроєно в Угрові і в Любартові. Послідні події в Варшаві спричинили завішенє воєнного стану над Варшавою і столицєю».

Не менше сумним є і друге донесенє петербурської агенції, в яком подає просторе оповіщенє поліційного департаменту, доносяче, що аграрний рух в ірвинських над Балтійским морем, внаслідок агітації лотискої, соціально-демократичної партії і соціально-революційного робітничого союзу, прийав в посліднім часі революційний, а навіть анархістичний характер. Прилучив ся також до того цілковитий брак пошанованя релігії, життя близького і приватного добра. В агітації против правительства брав також уділ виходячий в Петербурзі лотиский дневник. Оповіщенє підобить з натиском, що згаданий рух збільшив ся особливо з початком 1904. року.

В послідних трох чи чотирох місяцях на улицах міста в Івфлянтах і Курляндії доконано чотирок замахів на урядові особи, 4 напади на приватні особи, 6 замахів на поліційних воєків і 3 на козацькі патрулі; в двох случаях кинено бомби. (Оповіді кинено в Ридзі знов бомбу на народний банк — Red.) В Ридзі намагано в фабриці набоїв підпалити відділ, де виповнюють набої.

З міст розширив ся рух по краю, де рівнож завважано революційні прояви. Від цвітіння розвивав ся рух скоро. В лютерских церквах розпочали ся демонстрації, які в маю і в червні повтаряли ся майже кождої неділі. З кінцем червня рух прибрал вже дуже небезпечний характер. Агітатори роздали хлонам оружє, яке правдоподібно в великім числі нагромадили. В литавесім окрузі рільні робітники в однім дні звинчили 9 окружних урядів і підпалили 3 будинки повітової адміністрації, викинувши попередно на улицу акти і портрети царя.

Після найновіших урядових донесень множить ся в посліднім часі змаганє переривати залізничі шляхи. Як власти стверджують, революційні ватаги складають ся переважно з парубків, яких агітатори поодиноко або по двох звербували з ріжних мастків. Они не знають своїх провідників, які тероризують населенє і примушують до злочину. За оселю провідництва руху уважають Ригу, де ситуація від 26. липня є дуже непокояча.

Політичні вісти.

Про ситуацію в Угорщині Кошут, поступивши до Відня в переїзді до Карльсбаду, висказав ся ось як в розмові з редакто-

ром W. Allg. Ztg.: Положене на Угорщині не змінити ся, хочай би правительство внесло цілий ряд популярних внесенень. Угорські виборці розуміють, що в цілій сій kwestії іде тільки о усуненне справи угорської команди. Однак треба чистити ся з тим, що она увійшла вже в духа народа і єї не усунуть ніякі хочай би найпопулярніші предложенія. Против струї не можна плисти. — Тимчасом струя зачинає відвертати ся. Угорські соціялісти на своїх зборах прямо визнають в резолюціях коаліцію, щоби занехала справу угорської команди, а домагала ся політично-суспільних реформ. На день 15. вересня, на який заповіджено отворене угорського парламенту, угорські соціялісти скликають небувале віче, в яким вьме участь коло 60.000 осіб. Вічевики мають відтак відбутися демонстраційний похід перед палатою парламенту. — З Будапешту доносять, що в неділю бар. Феєрвари прийняв на аудієнції цілий ряд ліберальних політиків, які запитували єго про висліді встанов в коронній раді в Ішлю. Бар. Феєрвари відносили ся з великою резервою, але заявив, що цїсар прийняв всі єго пропозиції і позволив на побороване пасивного опору комітатів з найбільшою енергією. Бар. Феєрвари намірив усунути і покарати всіх комітатових урядників, що не виконували розпоряджень правительства. Крім того заповів бар. Феєрвари, що правительство внесе на найближнім засіданні сойму багато дуже важних предложенень задля реформ суспільного і політичного ладу Угорщини.

Побільшене німецької фльоти, яке є давним амаганем цїсаря Вільгельма, а стрічало опір перетяженого податками населеня, особливо могутного сторонництва німецьких соціялістів, стало тепер немов порішеним ділом. Правительство вже заповіло, що прийде перед німецький парламент з новим предложенням що до знатного побільшеня фльоти. Ухваленне того проекту, хоть і як він коштовний, є майже запевнене, так дуже змінила ся опінія в Німеччині що до потреби сильної і великої фльоти. Передовсім візита англійської каналової ескадри на балтійським морю, хочай про се не говорять ся, подала сильний товчок для такого звороту. Дальшим аргументом потреби збільшеня фльоти є колоніяльна війна, яка Німеччині вже другий рік завдає клопоту, а до якої треба було притягнути кораблі з далекого Сходу. Тож з огляду на се, що німецька ескадра на східних водах ослаблена, що оборона інтересів чимраз збільшаючого ся промислу і торгівлі Німеччині вимагає кораблів, можна надїятися, що в коротці будемо свідками новстаня дової панцирної плаваючої сили від німецьким прапором. Крім тих найближших інтересів та мотивів шарского загалу, німецькі політики не спускають з ока, що по погромі Росії і цілковитім звільдованю єї морської сили, Німеччина мусить і може старати ся о знатніше становиско в концерті держав. Можє тепер старати ся о те на морю, бо по обезсиленю велита-сусїда не потребує тепер свою цілу увагу і енергію звертати на скріпленє і удосконаленє сухопутної армії тимбільше, що і зі сторони Франції, під впливом російських нецедовдженнь, заїмали ключі відлати і відобрания Альзациї та Лютарингії.

Вісти з Росії промовляють заєдно в користь мира тим способом, що після людского, льогічного розумованя царському правительству потреба страх як часу і сил для привернення сякого такого ладу в державі. Дневники приносять цілий довгий список нових заворушень, безпорядків, замахів і т. д. в ріжних частях російської державі. До того і голод в деяких губерніях домагає ся рішучо заради і помочи правительства. Та мимо сего петербурска агенція доносить телеграфічно, що цар видав указ до міністра війни, яким задля зміцненя армії на далекім Сході заряджує мобілізацію в деяких округах слїдуючих губерній: Вильно, Гродно, Курляндия, Перм, Вятка, Сямбірск, Саратов, Оренбург, Астрахан, Уфа. Мобілізація обнимає також доньских козаків. Указ заряджує дальше мобілізацію коний в деяких округах губерній! Петербург, Новгород, Псков, Інфлянти, Тамбів, Варшава, Седлець, Люблин, Радом, Гродно, Київ, Полтава, Курск, Чернігів, Волынь, Поділля, Север, Катервнослав, Бесарабія, Таврія.

ВІД АДМІНІСТРАЦІЇ. При зміні місяця про-
мо наших Вп. Передплатників о скорє відновле-
нє передплати. зглядно о вирівнанє залогостий
та о приєднуванє нам нових передплатників.

НОВИНКИ.

— Календар. В середу: руско-кат.: Мирона; рамо-кат.: Рожі з Ліми. — В четвер: руско-кат.: Фльора і Лавра; рамо-кат.: Раймунда.

— Вписи до руских шкіл удержуваних Руским Тов-ом педагогічним у Львові, при ул. Сикстускій ч. 47. то є дівочої школи виділової ім. Т. Шевченка і приватної женської семінарії учительської відбудуть ся в днях 31. серпня, 1. і 2. вересня, в годинах від 10. до 1. рано. — Іспити поправчі відбудуть ся 4. вересня від год. 8. рано.

— Всі ті ученики Русиня, що здали іспит вступний черед націалями в польській гімназії в Станиславові, мають явитись 30. а найдалше 31. ч. ст. серпня о год. 8. рано в бурєї Філії Руского Товариства педагогічного ул. Пелена ч. 9 задля переведеня лекції із руского языка, бо як звісно, будуть они мусіти при переході до рускої гімназії віддати ся іспитови із руского языка. Родичі знов чи опікуня мають виразно аазначити ос бисто, що бажають собі, щоби їх сини чи вихованці перейшли в руску гімназію. Сам просить ся Вп. сьвященників та Вп. учителів, щоби поучили своїх селян, як мають в тій справі поступити.

— Затьма сонця припадає на завтрішний день (середа). Повну затьму буде видно в Европі лише в цілій Іспанії. Часткову затьму буде можна оглядати також у нас в Галичині, від год. 12-13 до 5. по полудни. Тїнь місяця закрийє 6/10 кружка сонця. Є-ли небо не буде погідне, то часткова затьма у нас мине незаметно.

— П. Володислав Федорович з Вікна, купив за 336.000 К два села: Лежалівку і Білетівку, в скалацкім повіті, під п. Ізидора Готесмана.

— Директором рускої гімназії в Станиславові іменованій др. Наколай Сабат, дотеперішній професор польської гімназії в Станиславові.

— Нові польські гімназії. В державнім бюджеті на 1906. рік — як доносять з Відня — є позиції на три нові польські гімназії: в Кракові, Горлицях і Соколі.

— Сусідська незгода. Польським газетам доносять, що громадська рада в Польській Остраві на Шлеску має на найближнім зьєднаню замінити назву тої місцевости на «Шлеску Остраву». Сей замах — цїне Show р. — приготований чески ма членами громадської ради, котрі мають в ній більшість і тому заходять сильна обава, що та ухвала може перейти. Ст. р. визнає отже всю польську сусідність не допустити, аби затратила ся стародавня назва «Польської Острави», яка стверджує, що вона колись лежала на границі Польщі і мала польське населенє. Тут мають польські загорільці примір наслідків шовінізму — Чехів супроти Поляків. Але як Поляків може болїти зміна історичної назви колишнього їх міста, так тим більше Русини мусять відчувати такі шовіністичні примхи, як називанє корінно руского Городка «Грудкем Ягельонським», або таке нарочє пропусканє в польській праєї при назві місцевости «Рава руска» слова «руска». «Не роби другому того, що тобі немиле».

— Вісти з півн. Америки. П. Юліян Бачинський зі Львова виїхав перед місяцем до півн. Америки і оголосив в амер. «Свободі» відозву, в якій пояснює ціль свого приїзду. П. Бачинський бажав пізнати житє бутє і число американських Русинів і тому буде по можности обїздити всі стани і місцевости півн. Америки. До єго відозви додає «Свобода» від себе: «Пан др. Бачинський, котрого відозву повисше подаємо, літерат, автор кількох книжок, брошур і кореспондент часописи «Економіст», присланий тут кравшими Русинами в тій ціли, щоби розслїдив і описав, як живуть Русини в Америці. Такий розслїд був вже давно потрібний так для нас Русинів, живучих тут в Америці, як і для тих, що остали в краю. Треба сподіватись, що ує тупешні рускі люди, часописи, товариства і т. и. допоможуть д-рови Бачинському пізнати наше житє як найдокладнійше, а се тим більше, що др. Бачинський приїхав тут не як представитель якої небудь партії а як чоловік посторонній, котрого задачею усе докладно слїдити а описати видати безсторонній осуд».

— Безпеченство на границі. З Новосілки, борцівського повіта, доносять про отсей поступок російського жолдацтва: Дня 13. с. м. в неділю вечером господар з Новосілки, Гербановский, ще з кількома рускими людьми піс до границі пакунки, які мабуть мали буті перекрадені через границю до Росії. Згаданий господар умовив ся з сям, що єму дав ті пакунки, доставити їх на

200 кроків від границі, на поля господарів новоселецких, за що мав дістати платню. Чи ті пакунки мали йти до Росії, чи ні, єго не обходило. Тим часом, як він з товаришами принїс ті пакунки на вказанє місце, яке лежить більше як 200 кроків від границі (границя в тїм місці суха), напав на них відділ жандармів граничних російських і почав до австрійських горожан на австрійській території стріляти. Прочі товариші Гербановского вєспіли утечи, єго однак самого салдати зловили, перетягнули через границю до Росії і потягли зі собою.

— Спїлка експлоатації і культури торфів в Хишевичах, рудецкого повіта, повстала завдяки ініціативі місцевого пароха о. Онишкевича і є zorganizована при помочи і під опікою бюро патронату. Та спїлка є перша того рода в Галичині, бо за головну свою задачу ставить експлоатацію торфу на очал і підстїлку, полишаючи культурі торфів другє місце. Своєю діяльністю розпїчне спїлка на другий рік, по укінченю комасації селянських ґрунтів в громаді Хишевичах, котра веде ся від року під управою мелїорацийного бюро при краєвїм відділі. Торфові ґрунти, що на будуче стануть власностию спїлки, позвскано в тої спїлці, що члени спїлки зрєкли ся відповідної пайки ґрунтів, яка припадає їм з комасації, і жертвували її спїлці як свій уділ.

— З княжих кругів. Титул Durchlaucht (княжа мость) одержали отей княжі родини в Галичині: Любомирські, Пчлковські, Чарторискі, Санґушки, Яблоновські, Поїїнські, Саїги і Радивилли. — З Вишєвки, городецького повіта, доносять нам, що в тїм селї живє кілька руских селянських родин Герусів, які мають документи від польських королів з признанєм їм князївських титулів. Вишєвечкі Геруси є однак так убогі, що не мали би звідки зложити належної оплати за потвердження їм Австрією пергаментових дипломів. Цїкаво було би децо більше дізнати ся про рід сих князїв Герусів з Вишєвки. Може би котрий з наших молодих істориків потрудив ся там і зібрав близші вісти що до сего княжого роду.

— Дефравдант. З Коросна доносять, що гр. Август Лось спроневірив 70.000 К на шкоду свого шуряна Здислава Скшинського, наробив ще много обманьств, і утік, незнати кудя. Всю шкоду заповідану ним обчислюють на 120.000 К. Він був аґентом Краківського тов-а обезпеченя і на підроблені житєві поліси брав позички в тїм товаристві, а також підробляв книжочки галицької каєн ошадности.

— Соколи при роботі. Позавчера вечером вибух в Малехові коло Львова грізний пожар на обїєстю начальника громади серед густих забудовань в середині села. Запалїла ся з незвісної причини стодала новна немоложеного збока. Завдяки добре zorganizованим пожарним «Соколам» в Малехові і сусїдних селах Сороках, Ляшках мурованих, Збоїєках, які прибули сейчас по вибуху пожару, огонь придумено на місці і урадовано загрожені будинки.

— Дрібні вісти. Намісництво дозволило Томі Малодоброму, абсолютнові іжїнерії і Францови Малодоброму, управителеви школи в Крукеничах, змінити родову назву на «Малецький». — В Підволочисках входить з днем 1. вересня в уживанє телефонічна сїть. — В Знесїню входить в житє з 1. вересня новий почтовий уряд з назвою «Знесїє коло Львова». — Директором загального шпиталя в Скалаті став іменованій др. Казимир Липкий, секунддар заг. шпиталя у Львові.

Наука, штука, література.

— Боротьба англійських кольонїй американських за волю. Написала М. Загірня. Коштом і заходом Товариства «Просвїта». 11-та преміювана книжочка з фундації імени Стефана Дубравського. У Львові, 1905. З друкарні Наук. Тов-а ім. Шевченка. Стор. 120, 16. Цїна 70 сот.

— Переписка Михайла Драгоманова з дром Теофілем Окуневским (1883, 1885—1891, 1893—1895). Зладив і видав М. Павлик. Львів, 1905. З друкарні Народової (Манецких). Стор. XXIV+280+XI, 16. Цїна 3 К.

— Гр Лєв Толстой. Народні оповіданя. Із російської мови переклав Волод. Карбулицкий. Впорядкував Ярослав Весоловский. Чернівці, 1905. Накладом Товариства «Руска Бєсїда». Ст. 71, 16. Цїна 50 с.

— Мухайло Якув. Душі кланяють ся і инші оповіданя. Львів, 1905. Накладом Вячеслава Вудзиновського. З друкарні Манецких. Стор. 88, 16. Цїна 70 с.

— О. Олекса Бобисевич. (З посмертних паверів). В небі. Львів, 1905. Накладом Вячеслава Вудзиновського. З друкарні Манецких. Стор. 15, 16.

— Лєв Мартович Стрибожий дарунок і инші оповіданя. Накладом Вячеслава Вудзиновського. Львів, 1905. З друкарні Народової (Манецких). Стор. 96, 16. Цїна 1 К 20 с.

Телеграми

з дня 29. серпня 1905.

Білгород. При вчорашнім виборі сербського митрополита ніодин кандидат не одержав більшості голосів. Два 32. с. м. буде другий вибір, а если би знова ніхто не дістав більшості, то вибір митрополита відбуде ся як за шість місяців.

Катовиці. З Ченстохови доносять, що тамошнього поліцейського убито вчора бомбою на улиці. Кілька осіб, що тоді переходили улицю, бомба покалічила. Справник утік.

Свінемінде. Вчора прибула ту німецька ескадра, відвідаги англійську флоту, яка ту на Балтійськй морі відбуває маневри. Командант німецької ескадри візитував англійського команданта, а сей віддав візиту.

Ковно. В ковненській губернії оголошено воєнний стан.

Colosseum в пасажи Германів при ул. Соняшній у Львові. від 16. до 1. вересня 1905. Нова сензаційна програма.

Щоденно о 8. год. вечер представлене. В неділі і свята 2 представлення о 4. год. попол. і о 8. год. вечером. Що п'ятниці High-Life представлене. Білети вчасніше можна набути в конторі Пякона при ул. Кароля Людвика ч. 9. З купленим білетом на фотелі, льожі і рядні крісла можна їхати даром на представлене омнібусами Кольосою, які ждуть коло Віденської Каварні.

Ярослав Лопатинський.

Русалка,

вальс на фортеп'яні.

— Ціна 2 К; голоси на оркестру 3 К. —

Моя думо...

Слова І. Гаврилюка.

Пісня про сопран або теор. — Ціна 1 К.

Набути можт у всіх книгарнях; головний склад в Книгарни товариства ім. Шевченка у Львові ул. Театральна ч. 1.

Композиції Ярославенка на фортеп'яні

* „ЛЮБОЩІ“ *

вальці по К 1-50,

* І-ший Народний Марш *

по К 1-00

продають ся по всіх книгарнях у Львові і в Перемишлі, в Станиславові у Штавахера, в Чернівцях у Пардінського, в Самборі у Гайзіга в Тернополі у Комоневського і в Коломиї у Оренштайна.

Книгарня Наукового Товариства ім. Шевченки

у Львові (ул. Театральна ч. 1) повідомляє, що має на складі отсі новини: II том „Історії України-Руси“ Грушівського, II вид. брош. 7-50 К, опр. в полотно 8-90 К, опр. в півшкірок 10 К, Лепкого „В горах“ гарно оправні по 2 К, „За красою“, альманах в честь Кобилянської, брош. 3 К, опр. 4 К. — При замовленю оправлених книжок просимо подавати, якої краски має бути оправа

Набути можт у всіх книгарнях у Львові і в Перемишлі, в Станиславові у Штавахера, в Чернівцях у Пардінського, в Самборі у Гайзіга в Тернополі у Комоневського і в Коломиї у Оренштайна.

— Ціна 30 сот. —

----- дошли хинцирочні в енциклопедію

Сольо терно

всє книжничтвуоу

Товариство взаїмного кредиту

„Джістер“

стоваришене зар. з обмеженою порукою
у Львові (Ринок ч. 10)

пріймає вкладки до опроче тованя на 4 прц. і оплачує за вкладчиків податок рентовий; для ошадженя коштів посланки можна присилати гроші чеками Шадницької поштової; вкладати може кожний, навіть і нечлени; на жадане звертає ся вкладку кожного часу, навіть без винповідженя (за есконтом).

ПОЗИЧКИ уділяє „Джістер“ своїм членам на 6 прц. сплату гіпотечних позичок розкладає ся до 15 літ; при 30 ратах 1/2-річних вносить рата амортизаційна (на капітал і відсотки) 5%; до позичок вимагає ся першої гіпотекки або доброї поруки.

На парцеляцію і купно більших обшарів треба звертати ся за позичками до „Джістера“.

Членами можуть бути тільки члени обезпечені в „Джістрі“.

Чистий зиск розділяє ся межі членів яко дивіденди від уділів і на добродійні цілі. — Дотепер уділив „Джістер“ на церкви, бурси, школи і т. д. 31.738 К.

Стан фондів Товар. кредитов. „Джістер“ 31/12 1904

Вкладки:	1,783.673 К.
Уділи членів:	133.117 К.
Ф. резервовий і ин.:	26.576 К.
Позички уділені:	1,616.402 К.
Цінні папери:	123.627 К.
Льокації:	169.456 К.
На рах. біжучім:	81.968 К.

Житку **COPIE** можна набувати в „Сокільськй Базарі“ у Львові і у всіх торговлях вкраю.

За певну і добру льокацію
поручаємо:

- 4 1/2% листи гіпотечні
- 4% листи гіпотечні
- 5% листи гіпотечні преміовані
- 4% листи Товариства кредитового земського
- 4% і 4 1/2% листи Банку красевого
- 4% позичку красеву
- 4% облігації пропінацийні і всілякі ренти державні

Ті папери продаємо і купуємо по найточнішій курсі деннім.

КОНТОРА ВИМІНИ

ц. к. упр. гал. акц.

БАНКУ Гіпотечного

Всі календарі і часописи можна набувати в „Сокільськй Базарі“.

Розклад залізничних поїздів від 1. мая 1905. (Час середно-європейський).

о год.	Приходять до Львова (головний дворець):	о год.	Відходять зі Львова (головний дворець):
6:00	з Кракова, Берліна, Відня, Праги, Хирова	6:15	до Іцкан, Яс, Потутор, Керезмезе, Чорткова
6:10	з Іцкан, Чорткова, Калуща, Делятина (чер. Коломию 1/6—30% вкл. в нед. і свята), Керезмезе	6:30	до Підволочиск, Київ, Одеси, Бродів, Гусятин, Заліщик
7:20	з Підволочиск, Одеси, Київ, Бродів	6:55	до Яворова
7:29	з Лавочного, Пешту, Борислава, Калуща	7:30	до Лавочного, Пешту, Калуща, Борислава
7:50	з Рави рускої, Сокала	8:25	посп. до Кракова, Відня, Берліна, Праги
8:05	з Станиславова, Жидачева	8:35	до Кракова, Відня, Праги, Освєнцима
8:15	з Самбора, М. Ляборча, Сянока, Хирова	9:00	до Самбора, Хирова, Івонича, Н. Санча
8:18	з Яворова	9:20	до Іцкан, Калуща, Потутор
8:50	з Кракова, Відня, Берліна, Варшави, Праги	10:55	до Підволочиск, Одеси, Київ, Бродів, Делятина, Заліщик
10:05	з Коломиї, Жидачева, Потутор, Керезмезе	11:10	до Белзці, Сокала, Любачева
10:35	з Рашева, Лавочного, Калуща, Любачева	2:00	посп. до Підволочиск, Київ, Одеси, Бродів, Кошичинець, Чорткова, Заліщик, Гусятин
11:45	з Ярославла, Стрия, Борислава	2:40	посп. Іцкан, Потутор, Калуща, Чорткова, Керезмезе
11:55	з Підволочиск, Гусятин, Кошичинець, Козови	2:50	посп. до Кракова, Відня, Берліна, Праги
1:30	посп. з Кракова, Берліна, Відня, Праги, Н. Санча	2:55	до Лавочного, Дрогобича, Калуща
1:40	посп. з Іцкан, Чорткова, Калуща, Заліщик, Кіц	4:10	до Рашева, Любачева, Хирова
1:50	з Самбора, Яска, Сянока, Івонича	4:20	до Самбора, Хирова, Сянока
2:30	посп. з Підволочиск, Одеси, Київ, Бродів, Грималова, Гусятин, Кошичинець, Козови	5:50	до Коломиї, Жидачева, Керезмезе (1/6—30%)
3:45	з Стрия, Тухлі (1/6—30%), Сколього (1/6—30%)	5:58	до Яворова
4:32	з Яворова	6:25	до Лавочного, Пешту, Хирова, Борислава, Калуща
5:00	з Сокала, Белзці, Любачева	6:35	до Кракова, Відня, Берліна, Варшави, Праги
5:25	з Кракова, Берліна, Відня, Праги, Освєнцима	7:30	до Рави рускої
5:45	з Іцкан, Жидачова, Калуща, Новоселиці	9:00	до Підволочиск, Київ, Одеси, Бродів
8:40	посп. з Кракова, Відня, Берліна, Праги, Івонича	10:05	до Перемишля (1/6—30% вкл.), Хирова, Івонича
9:10	з Іцкан, Чорткова, Потутор, Керезмезе	10:40	до Іцкан, Чорткова, Заліщик, Делятина, Сучави
9:50	з Самбора, Хирова, Сянока, Яска	10:55	до Самбора, Хирова, Закопаного
9:20	з Кракова, Відня, Берліна, Варшави, Праги	11:00	до Кракова, Відня, Вроцлава, Варшави
10:20	з Підволочиск, Київ, Одеси, Бродів, Кошичинець, Заліщик, Скали, Івонича, Гусятин	11:05	до Підволочиск
10:50	з Лавочного, Пешту, Калуща, Борислава,	11:10	Івонича, Скали, Гусятин, Потутор
12:20	посп. з Іцкан, Яс, Царгорода, Жидачева, Заліщик	12:45	посп. до Кракова, Відня, Берліна, Варшави, Праги
2:31	посп. з Кракова, Берліна, Варшави, Відня, Праги на дворець „Підзамче“	2:51	посп. до Іцкан, Керезмезе (від 1/6—30%), Калуща
7:00	з Підволочиск, Одеси, Бродів	4:15	до Кракова, Відня, Вроцлава, Берліна, Праги,
2:15	посп. з Підволочиск, Київ, Одеси, Бродів,		з двірця „Підзамче“
5:15	з Підволочиск, Київ, Одеси, Бродів, Заліщик, Потутор, Івонича, Скали, Гусятин, Грималова	6:43	до Підволочиск, Бродів, Київ, Одеси, Гусятин
10:02	з Підволочиск, Київ, Одеси, Бродів, Кошичинець, Чорткова, Заліщик, Івонича, Скали, Гусятин	11:15	до Підволочиск, Київ, Одеси, Бродів, Потутор
		2:13	посп. Підволочиск, Бродів, Київ, Одеси, Гусятин
		9:23	до Підволочиск, Київ, Одеси, Бродів

Льокальні поїзди.

Приходять на головний дворець:

з Брухович від 14/5 вкл. 10/9 6:50, 7:50 рано, 9:55 передполуд. (тільки в неділі і римо-кат. свята), 1:48 попол. (тільки в неділі і р.-кат. свята); 3:05, 4:16, 5:00 попол., 7:41, 8:55 вечером.

з Янова 8:18 рано, 1:16, попол. (від 1/5 до 30/9 вкл.), 4:32 попол., 8:45 вечером (від 14/5 до 10/9 вкл.) і 9:25 вечером (від 14/5 до 10/9 тільки що неділі і свята).

зі Ширпя 10:10 вечер (від 1/6 до 10/9 вкл. в неділі і свята).

з Любіня 11:52 в ночи (від 14/5 до 10/9 вкл. що неділі і р.-кат. свята).

Відходять з головного двірця:

до Брухович від 14/5 до 10/9 вкл. 5:50 рано, 8:30 рано, (тільки що неділі і свята р.-кат.); 12:30 по пол. (тільки що неділі і свята р.-кат.), 2:10, 3:20 попол., 6:10, 7:30 і 7:55 веч.

до Рави рускої 11:15 в ночи кождої неділі.

до Янова 6:55 рано, 9:15 передпол. (від 1/5 до 30/9 вкл.) 1:35 попол. (від 14/5 до 10/9 вкл. в неділі і свята), 3:08 попол. (від 14/5 до 30/9 вкл.) і 5:58 пополудни, до Ширпя 1:55 попол. (від 1/6 до 10/9 вкл. в неділі і свята), до Любіня вел. 2:15 попол. (14/5 до 10/9 вкл. в нед. і свята)

ЗАМІТКА: Час середно-європейський різнить ся від часу львівського о 36 минут, а іменно 12 год. часу середно-європейського — 12. год. 36 мин. часу львівського. — Нічні години від 6. вечер до 5:59 рано обведено рамками. — Звичайні білети їзди як і всілякі інші білети, ілюстровані провідники, розклади їзди і т. п. можна набувати в містовім бюрі ц. к. держ. залізниц, Пасаж Гавсмана ч. 9.

З друкарні В. А. Шийковського.